האי מיבעי ליה לגופיה א"כ ליכתוב לא תשחוט מאי לא תשחטו ואכתי מיבעי ליה דאי כתב רחמנא לא א) תשחוט ה"א חד אין תרי לא כתב רחמנא לא תשחטו ואפילו תרי אם כן לכתוב לא א] ישחטו מאי לא תשחטו שמע מינה תרתי: שחטה ואת בת בתה [וכו']: א"ל אביי לרב יוסף מאי טעמא דסומכוס קא סבר סומכוס ב)אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב שתי חטאות ובדין הוא דלישמעינן בעלמא והאי דקא משמע לן בהא להודיעך כחן דרבנן דאע"ג דגופין מוחלקין פטרי רבנן או דלמא קסבר סומכוס אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת והכא היינו טעמא הואיל וגופין מוחלקין א"ל אין קסבר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב שתי חטאות ממאי ג)מדתנן הזורע כלאים כלאים לוקה מאי לוקה אילימא לוקה אחת פשיטא ועוד מאי כלאים כלאים אלא פשיטא ב' מלקיות במאי עסקינן אילימא בזה אחר זה ובשתי התראות תנינא ד)נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה והוא שותה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת אלא פשיטא בבת אחת ובהתראה אחת מני אילימא רבנן דפליגי עליה דסומכוס השתא ומה התם דגופין מוחלקין פטרי רבנן הכא לכ"ש אלא לאו סומכוס היא לא לעולם רבנן ב] ומילתא אגב אורחיה קמ"ל דאיכא תרי גווני כלאים ולאפוקי מדרבי יאשיה ה)דאמר רבי יאשיה ו)עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד קמ"ל דכי זרע חטה וחרצן ג] ושעורה וחרצן נמי מחייב ת"ש ז)אכל מזה כזית ומזה כזית סופג שמונים רבי יהודה אומר אינו סופג אלא מ' היכי דמי אילימא בזה אחר זה ובשתי התראות מ"ט דרבי יהודה התראת ספק היא ושמעינן ליה לרבי יהודה דאמר ח)התראת ספק לא שמה התראה דתניא ט)הכה את זה וחזר והכה את זה קלל את זה וחזר וקלל את זה או שהכה שניהם בבת אחת או שקלל שניהם בבת אחת חייב ר' יהודה אומר בבת אחת חייב בזה אחר זה פטור אלא פשיטא בבת אחת ובהתראה אחת ומאן תנא קמא אילימא רבנן דפליגי עליה דסומכוס השתא ומה התם דגופין מוחלקין פטרי רבנן הכא לא כל שכן אלא לאו סומכוס היא לא לעולם בזה אחר זה ורבנן והאי תנא סבר לה כאידך תנא דרבי יהודה דאמר התראת ספק שמה התראה י)דתניא ו)לא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרופו

בא

אכל תרי לא. שחט אחד האם ואחד הבת אפילו אחרון פטור קא משמע לן: לא ישחטו. דמשמע לא על ידי אחד ולא ע"י שנים לא יהיו נשחטין: מאי לא תשחטו. דמשמע דתרווייהו עבדי איסורא: בהעלם אחד. שלא נודע לו בנתים שחטא ובשוגג חייב שתי חטאות וה"ה נמי דמחייב בהתראה אחת ובלאו אחד שני מלקיות: דלישמעינן בעלמא. היכא דאין גופין מוחלקים כגון בשני זיתי חלב: דאע"ג דגופין מוחלקים. שעל ידי שתי פרות באין לו שני מלקיות הללו. ופליג סומכוס בסיפא וה"ה לרישא דקתני שחט שני בניה ואח"כ שחטה סופג מ' לסומכוס סופג פ' וכן מצאתי בתוספתא (פ"ה ה"א) שחט ה' בניה ואחר כך שחטה סומכוס אומר משום רבי מאיר חייב משום חמשה לאוין: הזורע כלאים כלאים. משמע זורע וחוזר וזורע: ועוד מאי כלאים כלאים. חדא זריעה נמי מחייב חדא: בבת אחת. בידו אחת חטה וחרצן ובידו אחת שעורה וחרצן: אלא לאו סומכוס. ושמע מינה אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב: לעולם רבנן. ובב' התראות ודקשיא לך פשיטא הא קמ"ל דאיכא תרי גווני כלאים דבין חטה וחרצן ובין שעורה וחרצן הוו כלאים ולאפוקי מדרבי יאשיה דבעי שלשתן כאחד: אכל מזה כזית ומזה כזית. משני גיד הנשה של שתי ירכות של בהמה אחת: ארבעים. ר' יהודה לטעמיה דאמר בפ' גיד הנשה) אינו נוהג אלא באחת: מאי טעמא דרבי יהודה. דאמר אינו סופג אלא ארבעים לא הוה ליה למילקי כלל כל חדא וחדא התראת ספק הוא דהא מספקא ליה לר' יהודה באיזו מהן נוהג בשל ימין או בשל שמאל דקתני התם והדעת מכרעת שהוא של ימין ואיבעיא להו פשיטא ליה של ימין ומאי דעת דעת תורה או ספוקי מספקא ליה ומאי דעת דעת נוטה ומדלא פשטיה מהא דמיפשט פשיטא ליה ש"מ לאו בשתי התראות קאמר דהא שמעינן ליה דאמר התראת ספק לא שמה התראה: הכה זה וחזר והכה זה. מי שלא שהתה אחר גיטה שלשה חדשים וניסת וילדה ספק בן תשעה לראשון וספק בן שבעה לאחרון וסגגל הכה את האחד וחזר והכה את חבירו: חייב. דקסבר התראת ספק שמה התראה: בבת אחת. הרים שתי ידיו והכה זה באחת וזה באחת: חייב. דהתראת ודאי היא: בבת אחת. דהויא התראת ודאי וקאמר ת"ק סופג שמונים: אלא לאו סומכוס היא. דלא אשכחן תנא דאית ליה הא סברא אלא הוא: באש תשרופו. עשה הוא ולאו שניתק לעשה אין לוקין עליו והמותיר בפסח פטור:

בא

הזורע כלאים לוקה. תימה דמשמע הכא דבחד כלאים לא לקי אלא חדא ואמאי לא לקי נמי משום לא תסיג גבול רעך (דברים יט) דלענין איסור כלאים דריש לה בשבת בפ' ר' עקיבא (דף פה.) וי"ל דכיון דאתא נמי לאזהרה דמסיג גבול אין לוקין עליו משום כלאים כמו שאין לוקין על הסגת גבול דניתן להשבון ועוד דהוי לאו שבכללות: תנינא נזיר שהיה שותה כו'. אע"ג דהך דהזורע כלאים ברייתא היא ובכמה ברייתות שונה מה שבמשנה מ"מ היה לו לשנות כאותו ענין ששונה במשנה וכה"ג אשכחן בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עד.) גבי אבא שאול היה קורא לשתוקי בדוקי דפריך תנינא מה טיבו של עובר זה כו' ופי' שם בקונטרס דהכי פריך תנינא כלומר התם הוה ליה למיתני: אלא פשטא בבת אחת ובהתראה אחת. פי' או בהתראה אחת ואפי' בזה אחר זה דאפילו בהא פטרי רבנן כמו נזיר שהיה שותה כל היום דאינו חייב אלא אחת: ולאפוקי מדרבי יאשיה דאמר אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד. נראה דאינו חייב משום כלאי הכרם קאמר *אבל מודה דמשים כלאי זרעים מחייב בתרי מינין בחטה ושעורה לחודיה וכן משמע דכי קאמר קמ"ל דכי זרע חטה וחרצן ושעורה וחרצן נמי חייב ולא נקט חטה ושעורה משמע דמודי בה ר' יאשיה ועוד נראה לפרש דקרי תרי גווני כלאים כלאי זרעים וכלאי הכרם חטה ושעורה וחטה וחרצן ובחד גוונא מודי רבי יאשיה ובחד פליג אבל חטה וחרצן ושעורה וחרצן כולה חד גוונא הוא ויש ספרים שכתוב בהם בהדיא או שעורה וחרצן ואפילו לספרים דכתיב בהם ושעורה יש לפרש כמו או שעורה ולהכי לא מצי לאוקומי כלאים ג) בבת אחת כמו חטה ושעורה וחרצן דלקי תרתי לאפוקי מדרבי יאשיה דהא לרבי יאשיה נמי לקי תרתי וכן משמע בירושלמי במס' כלאים בפ"ט דקאמר על דעתיה דר' יאשיה כתיב שדך לא תזרע כלאים ולאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך פי' כיון דבלא חרצן מיחייב משום שדך לאי לא מחייב ר' יאשיה בכלאי זרעים בלא כרם מאי קא בעי ומשני משום שדך לוקה ומשום כרמך לוקה וטעמא דר' יאשיה דבכלאי הכרם לא מחייב אלא בג' מינים ובכלאי זרעים מחייב בב' מפרש ר"י משום דזריעת כלאים משמע שני מיני זרעים וחרצן לאו מין זרע הוא אבל אין לפרש דמשמע ליה לא תזרע בהדי כרמך כלאים אבל שדך בלא שום זרע קרוי שדה דהא לא שייך לפרש כן גבי נהמתך ומיהו ר' יהודה במס' כלאים (פ"א מ"ט) לא מחייב בכלאי זרעים עד שיזרע חטה ושעורה וכוסמת או שני חטים ושעורה או שני שעורים וחטה דבעי כלאי זרעים בהדי שדך והא דאמר בריש פרק בתרא דבכורות (דף נג:) יצהר ותירוש אין מעשרין מזה על זה דאמר קרא כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן אמרה תורה תן חלב לזה וחלב לזה אין לי אלא תירוש ויצהר תירוש ודגן דגן ודגן מנין אמרת ק"ו ומה תירוש ויצהר שאין כלאים זה בזה אין מעשרין כו' ולרבי יאשיה מייתי לה הכי ומה תירוש ויצהר שאין כלאים זה בזה (אפי' ע"י דבר אחר) אין מעשרין מזה על זה תירוש ודגן דגן ודגן שהם כלאים ע"י דבר אחר כו' לא נקט דבר אחר אלא משום תירוש ודגן: מאי טעמא דרבי יהודה התראת ספק היא. וא"ת והא מסיקנא בפ' גיד הנשה (לקמן דף צא.) דמפשט פשיטא ליה לרבי יהודה דשל ימין וי"ל דהכא בעי למימר דתפשוט מהכא דלא מספקא ליה ומסיק דלעולם לא תפשוט וסבר לה כאידך כו':

וכדברי

עין משפט נר מצוה

בא א מיי' פי"ב מהל' שחיטה הל' י סמג לאוין רנ:

בב ב מיי' פ"א מהל' כלאים הל' ב סמג לאוין רפ טוש"ע י"ד סי' רצז ס"ח:

* * *

שיטה מקובצת

א] דאי כתב רחמנא לא תשחטו: ב] קמ"ל דכי זרע חטה וחרצן או שעורה וחרצן נמי מיחייב: ג] ולהכי לא מצי לאוקומי כלאים כלאים בבת אחת:

* * *

רבינו גרשום

חד אין תרי לא. כלומר אי (מאחר) בן אדם [אחד שחט] לאותו ואת בנו (והוא שחטן) יהא חייב אבל אי אחד [שחט] אותו [ואדם אחר שחט] את בנו לא יהא חייב. כתב רחמנא לא תשחטו דאפי' תרי: ש"מ תרתי. דאפילו בנו ואותו: אע"ג דגופין מוחלקין פטור. כלומר כיון דבכלל שני איסורין בשחיטה אחת אע"ג דאיכא אותו ואת בנו ובנו ואותו אינו סופג אלא ארבעים: אלא לאו סומכוס היא. כלומר ומחייב על כל אחת ואחת אע"ג דבבת אחת ובהתראה אחת: לא לעולם רבנן היא. כלומר ומאי לוקה לוקה אחת כיון דבחדא התראה ובבת אחת היא אינו לוקה אלא אחת והא קמ"ל דאיכא תרי גווני כלאים ואי לאו דבבת אחת היא הוה מיחייב תרתי: והיכי דמי תרי גווני כלאים. דבידו אחת שעורה וחרצן ובידו אחת חטה וחרצן והפילן בבת אחת וזרען: בהא לימא ר' יהודה סופג ארבעים. כלומר אפי' ארבעים לר' יהודה אינו סופג דהוי התראת ספק דמתרין אותו מספק דלא תיכול דספק הוא אם של ימין הוא דר' יהודה אינו מחייב אלא על של ימין: הכה את זה. כלומר ספק בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון: בזה אחר זה פטור. כלומר דהתראת ספק הוא שאין אנו יודעין אי זהו אביו אי זה או זה: אלא לאו סומכוס היא. כלומר מה דאמרי' סופג שמונים והו סומכוס דלענין אותו ואת בנו מחייב שמונים הכא נמי מחייב שמונים אע"ג דבבת אחת: לעולם בזה אחר זה ובשתי התראות כו'. לעולם בזה אחר זה ובשתי התראות ורבנן ומשו"ה אמרי' סופג שמונים (ואם פרכת והא ר' יהודה אמר סופג ארבעים והתראת ספק לאו שמה התראה) ואי פרכינן לר' יהודה אמאי סופג ארבעים והא התראת ספק הוא. סבר לה כאידך דר' יהודה. דתניא לא תותירו ממנו עד בקר והנותר וגו'

מסורת הש"ס

א) [שבת נג:], ב) [צ"ל מלתניא עי' תוס' ד"ה תנינא], ג) קדושין עו: מכות כא. נזיר מב., ד) קדושין לט. בכורות נד. ברכות כב. לקמן קלו., ה) לקמן נא. ודף צו., ו) [לעיל פא.], ז) [לקמן צא. מכות טו. יבמות קא. תוספתא דיבמות פי"ב ה"ט ע"ש], ח) סנהדרין סג. פסחים פג. תמורה ד: מכות ד: טו. שבועות ג. לקמן נא. ודף קמא:], ט) [נדל"ל חייב שתים], י) [לקמן נ:].

* * *

תורה אור השלם

ו. ולא תותירו ממנו עד בקר והנתר ממנו עד בקר באש תשרפו:
שמות יב י

* * *

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולאפוקי וכו' אבל מודה. עי' לעיל דף פ' ע"ב תוס' ד"ה הרכיב:

* * *

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' אם כן לכתוב לא ישחטו כצ"ל: ב] שם ומלתא אגב אורחיה קמ"ל. נ"ב עיין תורת חיים:

* * *

מוסף רש"י

חטה ושעורה וחרצן. שלשתן בבת אחת (בכורות נד.). במפולת יד. דהוו לאו כלאי זרעים וכלאי הכרם לאחת (ברכות כב.) וטעמא דר' יאשיה לא ידענא מהיכא נפקא ליה דבעינן ב' מיני זרעים וחרצן שלישי, ומפולת יד נפקא ליה מלא תזרע כרמך כלאים, משמע שזריעת הכרם עצמה מהיה בכלאים (קדושין לט.). אבל מזה כזית ומזה כזית. משל ימין ומשל שמאל (לקמן צא.). אינו סופג אלא מ'. דאינו נוהג אלא באחת (לקמן צו:). הכה את זה וחזר והכה את זה. מי שגירש את אשתו וניסת וילדה, ספק בן ט' לראשון ספק בן ז' לאחרון, הכה זה וחזר והכה זה בשתי התראות, דהויא לה כל חדא התראת ספק (מכות טו:). חייב. שהרי אחד מהם אביו, קסבר התראת ספק שמה התראה הואיל וממה נפשך עובר והכהו (יבמות קא.). בבת אחת. שהכהן כאחד בהכאה אחת (שם ולקמן צא.) או בהתראה אחת בתוך כדי דבור דהויא לה התראת ודאי, דממה נפשך חד מנייהו אביו (מכות שם). חייב. דבהתראה ודאי התרו בו אל תכה שניהם שבמכה זו אתה מתחייב (יבמות שם). בזה אחר זה פטור. דאיכא שתי התראות וכל חדא וחדא הוי התראת ספק (שם).